

Hoofdstuk 1. Sociale Activering

1. Facilitatie of Belemmering?

Ader en Tatum: schok-knop experiment

sociale inhibitie

Proefopzet: elektroden op been, veroorzaakt onderbeenreflex, mogelijkheid tot ontwijken via knop=reddende respons=negatieve versterker (eigenlijk interesse in instrumentele conditionering)

O.V. : aanwezigheid van passief publiek (twee condities: alleen vs passief publiek)

tussenppn

A.V. : creatief gedrag dmv latentietijd tussen prikkel en respons (=max 1 schok in vijf minuten)

Result: slaagpercentage hoger (x4) en latentietijd (minimum-20min) lager in alleenconditie

in alleensituatie als 1x geduwd -> snappen, niet in sociale situatie

in alleensituatie net genoeg duwen -> in sociale veel te veel (nodeloos)

Pessin: lijstje vanbuiten leren

sociale inhibitie

Proefopzet: Lijstje vanbuiten leren, leren voorspellen volgende woord

O.V. : éénmaal alleen, éénmaal passiefpubliek (toekijkende Pessin door raam)

binnenppn

-> neutralisatie: contrabalanceren dmv rotatie condities en lijsten

A.V. : leergedrag dmv gemaakte fouten+aantal herhalingen nodig

Result: meer fouten en meer herhalingen nodig in sociale situatie

Gates en Allee: kakkerlakken-donkerefles

sociale inhibitie

Proefopzet: E-doolhof met aversief licht en ater, donkere fles=negatieve versterker

O.V. : aanwezigheid van coactief publiek: alleen, met twee, met drie

tussenppn

A.V. : leergedrag dmv latentietijd tot reddened respons

Result : met hoe meer, hoe trager (gangen breed genoeg)

(gelijkaardig onderzoek bij parkieten-licht als positieve versterker)

(tegensprekend onderzoek met duizendpoot en toekijkend publiek, sneller ontsnapt)

Travis: draaischijven

sociale facilitatie

Proefopzet: ppn leren doelwit volgen op draaiende schijven, tot plafond bereikt

O.V. : aanwezigheid van toekijkend publiek

binnenppn

A.V. : score op de proef

Result : beter met toekijkend publiek (significant, nauwelijks ruimte voor verbetering, tegen verwachting)

was geen neutraal onderzoek want onderzoeker nam beste tien beurten voor vgl.

Chen: nestbouwende mieren

sociale facilitatie

Proefopzet: mieren laten nesten bouwen in gesloten fles

O.V. : aanwezigheid van coactief publiek (alleen, met 2 of 3)

binnenppn

A.V. : werkactiviteit dmv latentietijd tot begin+gewicht van nestmateriaal

Result : in coactieve situatie sneller (x6) en meer (x3)

(gelijkaardig onderzoek bij eetgedrag van kippen en ratten, meer eten als coactieve situatie)

Floyd Allport

facilitatie & inhibitie

Proefopzet: 5 deeltaken zo snel en zo goed mogelijk

O.V. : aanwezigheid van coactief publiek (contrabalancering van condities)

binnenppn

A.V. : resultaten op tests

Result : kwantitatieve toename in coactieve conditie

kwalitatief enkel slechter in coactief bij redeneringstest

- ➔ Besloot dat uitwendig observeerbare responsen gefaciliteerd worden en intellectuele/impliciete denkreponsen belemmerd worden door coactieve aanwezigheid.

2. Een Integratie: Zajonc's socialeactiveringshypothese

Inductie van de theorie

- moeilijk gedrag – geïnhibeed, gemakkelijke taken– gefaciliteerd
leergedrag=moeilijk, prestatie is makkelijk
- ➔ sociale belemmering hangt vooral samen met leergedrag; sociale facilitatie vooral met prestatie
- beiden worden verklaard door dominante respons: heeft grootste kans (ligt klaar)
responscompetitie: veel mogelijke responsen, sommige niet mogelijk tegelijk
leren= verschuiving van dominante respons van fout naar juist
belemmering=meer foute, facilitatie=meer juiste
- bloot-sociale aanwezigheid heeft een niet-gericht, algemeen activerend effect op uitbrenging van dominante responsen (=arousal)
- ➔ hypothese: bloot-sociale aanwezigheid (passief & coactief) leidt tot een verhoging van niet-gerichte actievere, welke leidt tot een verhoging van de uitbrengingskans van dominante responsen. (als de dominante de foute zijn=belemmering, als de dominante de juiste zijn=facilitatie).

Abstractie, ambitieus

Hypothese is abstract, geen rekening houden met verschillen (tss dier/mens, facilitatie/inhibitie)

Geen beperking tot leergedrag en prestatie (ook bvb voorkeuren)

Mere presence als voldoende voorwaarde

Toetsbaar want falsifieerbaar

Wil om te verklaren, nodig want arousal? dominante respons?

Nooit helemaal verifieerbaar, maar hoe meer mislukte pogingen tot falsificatie, hoe beter.

Sterkte van deze hypothese, heel goed toets- en dus falsifieerbaar.

3. Hypothetisch-deductieve toetsing

Zajonc en Sales: Turkse woorden experiment

soc.aanwezigheid→↑dominant gedrag

Proefopzet: Aanleren 'Turkse' woorden (verschil in frequenties gecontrab.), daarna pseudoherkenningstaak

O.V. : al dan niet alleen-zijn van deelnemer

tussenppn

A.V. : frequentie uitgebrachte in 1e fase dominant gemaakte woorden

Result : In sociale conditie, meer dominante woorden

➔ Deelhypothese is niet gefalsificeerd

Goldman. Kleurvoorkeur

soc.aanwezigheid→↑dominant gedrag

Proefopzet: eerst individueel kleurvoorkeur neerschrijven, daarna opnieuw keuzes

O.V. : alleensituatie of met 4 coactoren

tussenppn

A.V. : frequentie uitgebrachte kleurvoorkeur (persoonlijk)

Result : in sociale conditie meer frequent uitgebracht

➔ Deelhypothese is niet gefalsificeerd

Martens. Palmar Sweat Index

soc. aanwezigheid→↑activering

Proefopzet: zweetindex meten tijdens complexe motorische taak

O.V. : alleen of met passief toekijkend publiek (10)

tussenppn

A.V. : activering dmv PSI (gaatjes in folie)

Result : hogere PSI in sociale conditie

➔ Deelhypothese is niet gefalsificeerd (+soc. belemmering nogmaals aangetoond)

Bell, Loomis en Cervone: bloeddruk

soc.aanwezigheid→↑activering

Proefopzet: meten van bloeddruk tijdens reactiesnelheidtaak

O.V. : alleen of in een coactieve sociale situatie

tussenppn

A.V. : activering dmv bloeddruk

Result : hogere bloeddruk in sociale situatie

→ Deelhypothese is niet gefalsificeerd (+ soc. facilitatie nogmaals aangetoond)

Cottrell, Wack, Sekerak en Rittle: Nog is 'Turkse' woorden

bloot soc. aanwezigheid=/**genoeg**

Proefopzet: Gelijk aan turkse woorden experiment

O.V. : alleen of sociaal, maar: sociaal met toekijkend of geblinddoekt (psppn)

tussenppn

A.V. : frequentie dominant gemaakte turkse woorden

Result : toekijkend meer dominante, maar alleen=niet-toekijkend publiek. (!)

→ Bloot sociale aanwezigheid blijkt NIET voldoende te zijn (evaluatievrees dan?)

→ Wat nu? belangrijk is de alleenconditie maar was die wel echt alleen (proefleider in contact)

Zajonc en Heingartner: doolhof vs piste (kakkerlakken)

bloot soc. aanwezigheid=**genoeg**

Proefopzet: zelfde als kakkerlakkenexperiment Gates en Allee (zie boven)

O.V. : 1. alleen, coactief of blootaanwezig (in tribunes)

tussenppn

2. doolhof (=foute respons(rechtdoor) is dominant) of piste (=juiste respons(rechtdoor) is dominant)

A.V. : snelheid tot reddingsrespons dmv latentietijd

Result : bij doolhof, langer nodig met zowel coactief als toekijkend, bij piste, minder lang.

→ falsifiëring evaluatievrees, mere presence wel genoeg, geen gerichte sociale beïnvloeding

→ maar kakkerlakken=mensen??

Markus: aankleden

bloot soc. aanwezigheid=**genoeg**

Proefopzet: deelnemers moesten zich omkleden (moeilijke en makkelijkere taken)

O.V. : alleen, toekijkend of mere presence (iemand repareert apparaat met rug nr)

tussenppn

A.V. : tijd nodig voor moeilijke en makkelijke taken. (zelfde persoon!)

Result : meer tijd nodig bij moeilijke, minder bij makkelijke, geen significant verschil tussen publiekcondities

→ mere presence is dus genoeg ook bij mensen

Schmitt, Gilovich, Goore en Joseph

bloot soc. aanwezigheid=**genoeg**

Proefopzet: ingeven van naam, gewoon (=makkelijk) en achterstevoren met cijfers tussen(=moeilijk)

O.V. : alleen, iemand met hoofdtelefoon en blinddoek, evaluerende andere

tussenppn

A.V. : tijd om naam op beide manieren in te typen (zelfde persoon!)

Result : gewoon tijd korter in sociale situatie, langer bij moeilijk, geen verschil tussen bloot en toekijkend

→ mere presence is dus een voldoende voorwaarde

4. Grenzen aan sociale facilitatie en inhibitie

andere factoren spelen ook mee, gaat om individueel gedrag (niet in boek!)

Sociale luiheid

Minder inzet bij collectief dan individueel doel als:

- bijdrage individu niet aantoonbaar is
- groepsleden geen vrienden zijn (nut van teambuilding)
- taak beetje saai is
- elk groepslid niet denkt dat hij/zij minst productief is

Groot contrast met zelfbeschrijvingen, maar is dat te wijten aan sociale wenselijkheid of beseffen de mensen niet dat ze minder doen?

De-individuering

Zichzelf uitsluitend als groepslid zien als:

- anonimiteit groot is
- grote groep
- uniform/vermomming

Gevolg: eigen normen en wensen geraken op de achtergrond (positief=durven en negatief)

kan ook zonder groep door herinnering, je hoeft zelf geen lid te zijn van de groep

Sociale Valstrikken

Tegenstelling tussen individueel en groepsbelang

- komen deels niet overeen -> spanning
- tussen individu en grotere groep (bijdrage/verbruik tot gemeenschappelijk goed)
- tussen individuen: keuze co-operatief of competitief

probleem: verleiding om te kiezen voor individueel belang

gevolg: nadelig voor groep én voor individu

oorzaken:

- gevolgen voor groep zijn op lange termijn, die voor individu kort (denk ook aan studeren)
- gebrek aan inzicht in uitkomstenstructuur
- geloof dat gedrag van 1 individu niets uitmaakt
- hebzucht
- wantrouwen (ze profiteren van mij)

oplossingen: schaalreductie, regelgeving en sanctioneren, leider aanstellen, uitkomsten individualiseren,

communicatie (voor vertrouwen)

andere (zie verder)

Sociale vergelijking, aansteking van emoties, impliciete en expliciete druk (groeps polarisering en group think)

theorie wordt nog altijd getoetst

drive theories, evaluatievrees en distractietheorieën

5. Toepassingen

Thomas, Skitka, Christen en Jurgena: proefleiderbeoordelingen

effect v soc. aanwezigheid op opinies

Proefopzet: studenten kwamen voor een zinaanvultest, ontvangen dr proefleider, hem beoordelen (anoniem)

O.V. : 1. vriendelijkheid van de proefleider tussenppn

2. Soc. aanwezigheid: alleen of coactief tussenppn

A.V. : beoordeling van de proefleider

Result : proefleider werd altijd positiever beoordeeld als hij vriendelijk was, maar verschil werd extremer door soc. aanwezigheid

➔ bij opiniepeilingen vraag je je best af in welke situatie ze werden afgenomen

Autorijden

Als je nog maar net leert rijden zijn de foute responsen nog dominant (in moeilijke omstandigheden)

Als je daarenboven in gezelschap bent zullen deze dus meer voorkomen.

Bij de makkelijke taken is de juiste respons wel al dominant (bvb gas geven) en zal deze zorgen voor nog moeilijkere situaties (sneller rijden-als er iets gebeurt, nog moeilijker om juist te reageren)

➔ meer kans op ongevallen, niet door leeftijd, maar door leerproces